

TYDLIGT, TROVÄRDIGT, TRANSPARENT OCH
TILLÄMPAT SYSTEM FÖR
TYPGODKÄNNANDE AV PRODUKTER I
KONTAKT MED DRICKSVATTEN (5T)

SVENSKT VATTEN UTVECKLING

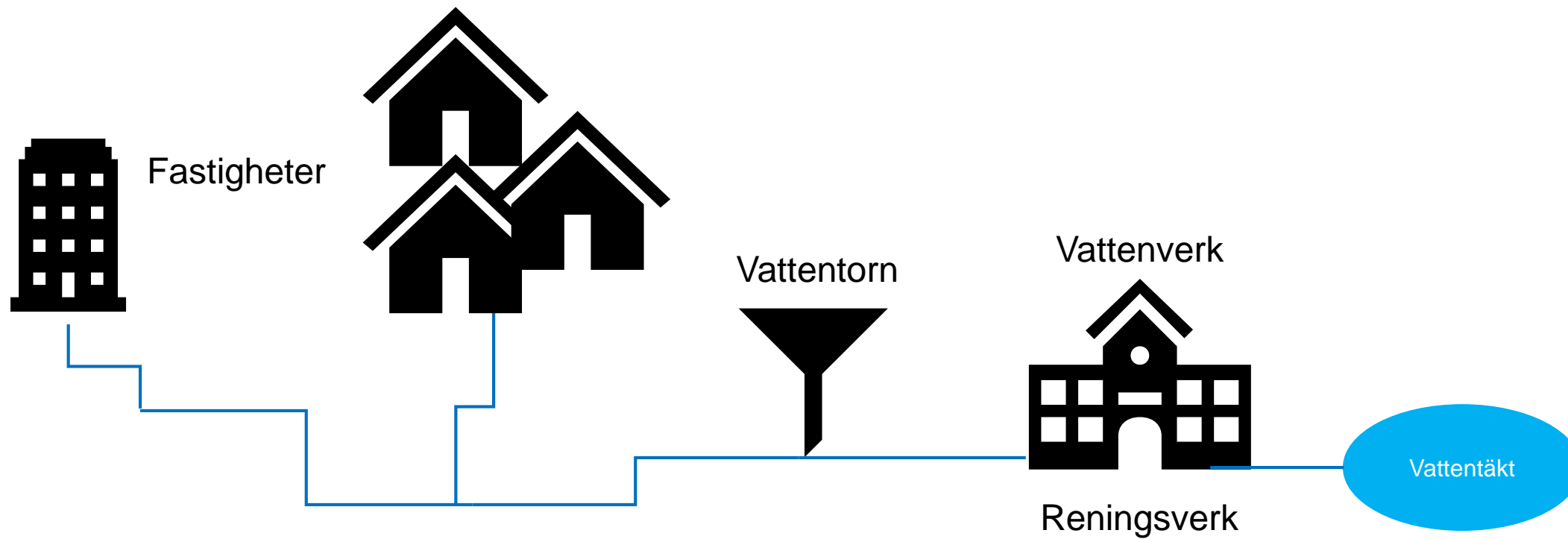
För ett hållbart och konkurrenskraftigt Sverige

Dinko Lukes

Oktober 2018

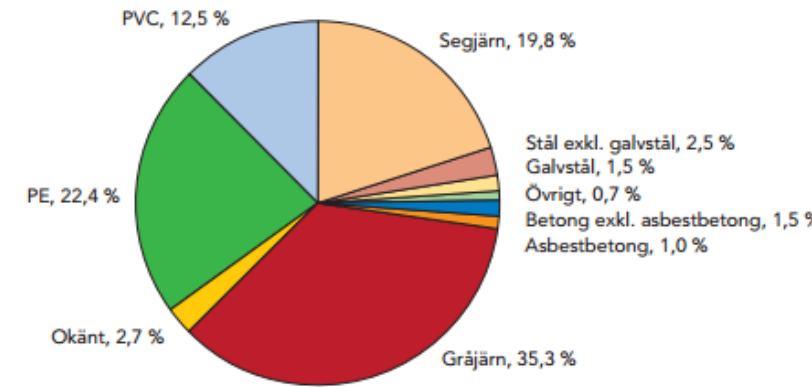
RISE Research Institutes of Sweden

Vilka material används i VA-nätet?

- VA-nätet i Sverige
 - 60 % ledningar av metalliska material
- Nyanläggning och omläggning: Plastmaterial dominerar
 - 80 % Polyeten (PE) (dricksvatten)
 - Polypropen (PP) (spillvatten och dagvatten)
 - Polyvinylklorid (PVC) (spillvatten och dagvatten)
- Stora dimensioner på ledningar/struktur
 - Stål
 - Betong
 - Rostfritt stål
 - PEH
- Andra material som används i mindre mängder men som kan ha stor betydelse

http://vav.griffel.net/filer/Rapport_2011-14

✓ Tekniska krav

Livslängd, hållfasthet, installerbarhet

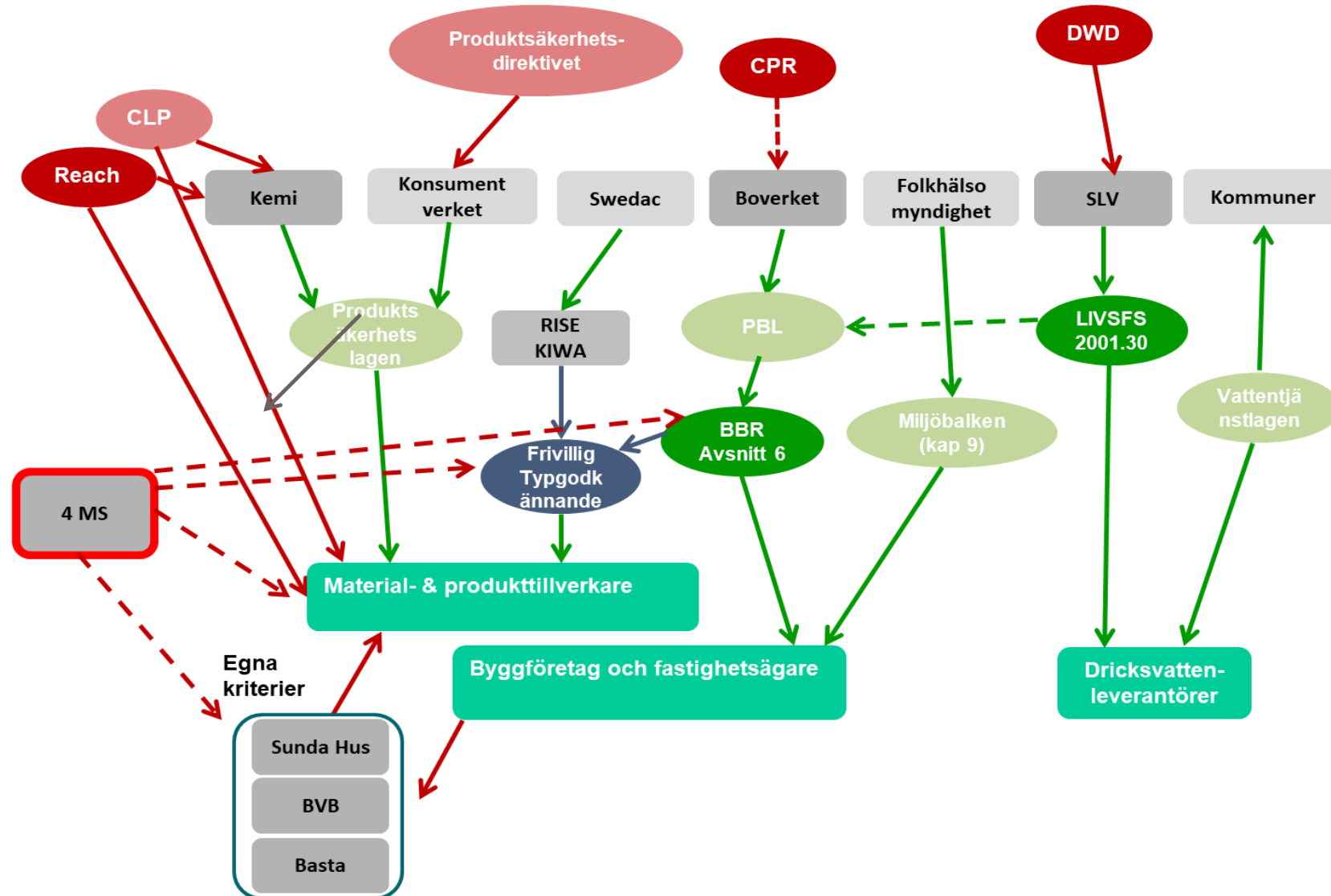
✓ Hygieniska krav

Urlakning, mikrobiologiska, smak och lukt

✓ Andra krav

Ekonomi, typ av installation, estetik, recirkulering

Vilka direktiv/krav finns det att förhålla sig till gällande material i kontakt med dricksvatten?

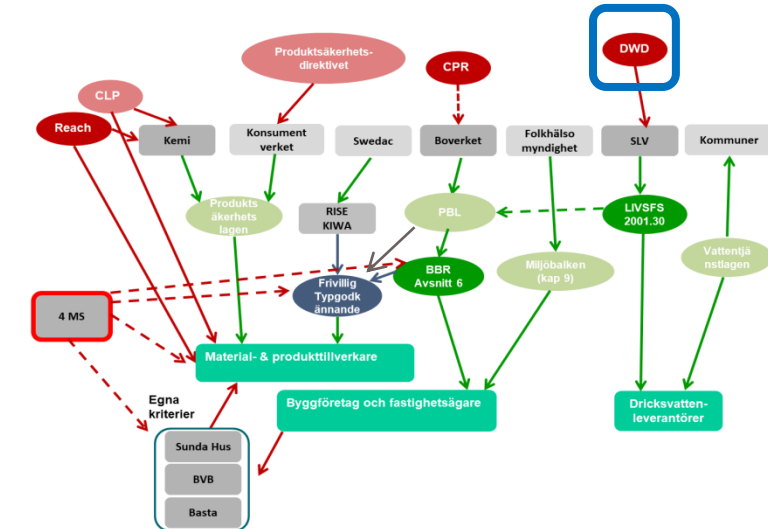

Regelverk i Europa 98/83/EG (under revidering)

Artikel 10. Kvalitetssäkring av beredning, utrustning och material

”Medlemsstaterna skall...vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att inga ämnen eller material för nya installationer som används vid beredning eller distribution av dricksvatten och inga föroreningar som har samband med sådana ämnen eller material för nya installationer finns kvar i dricksvattnet i högre koncentrationer än vad som är nödvändigt för ändamålet med deras användning och att de varken direkt eller indirekt minskar det skydd för människors hälsa som tillhandahålls genom detta direktiv.”

Direktiv som håller minikraven på dricksvattenkvaliten

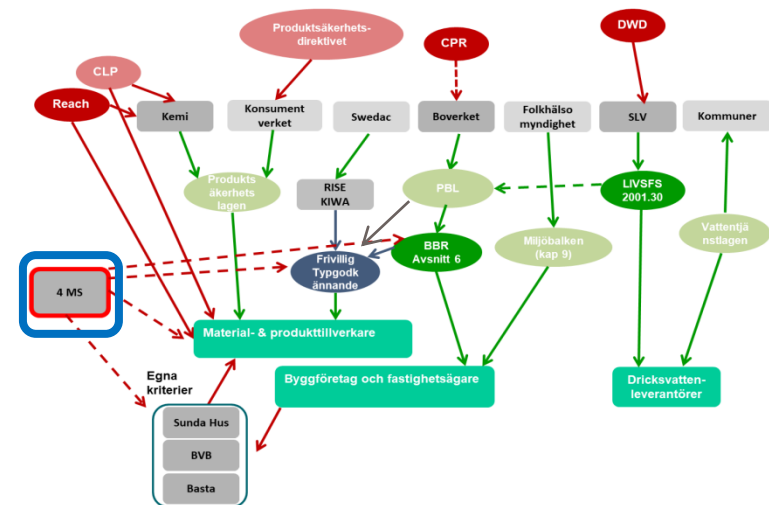
→ Stor frihet för medlemsländerna att ha egna krav och godkännandesystem för material i kontakt med dricksvatten

→ Handel över gränserna svårt och dyrt

4MS Initiativet

4 Member States (4 MS) – Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Storbritannien

- Drivkraft att etablera ett harmoniserat system för alla medlemsländer inom EU
 - harmonisering av tester för hygienisk lämplighet av produkter i kontakt med dricksvatten

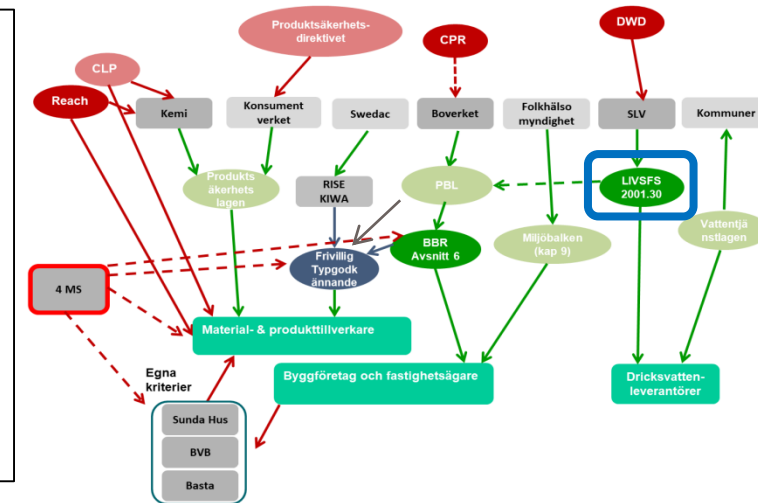

Regelverk i Sverige (SLVFS 2001:30)

5 § ”Dricksvatten får inte heller innehålla material från installationer som används vid beredning eller distribution av dricksvatten, eller ämnen som har samband med sådana material, i högre halter än som är nödvändigt för att tillgodose ändamålet med användningen av materialen.”

7 § ”Dricksvatten skall vara hälsosamt och rent”

Plan- och bygglagen PBL (2010:900)

Byggnadsverks tekniska egenskaper , gäller alla anläggningar och byggnader

4 § Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

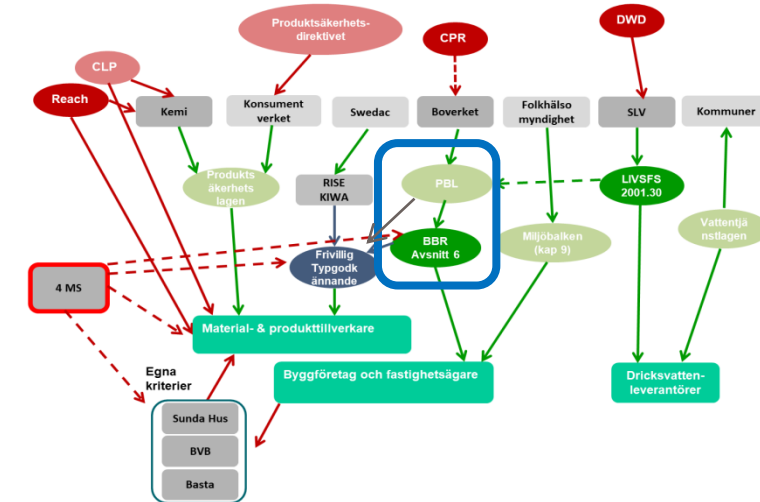
3. **Skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön**

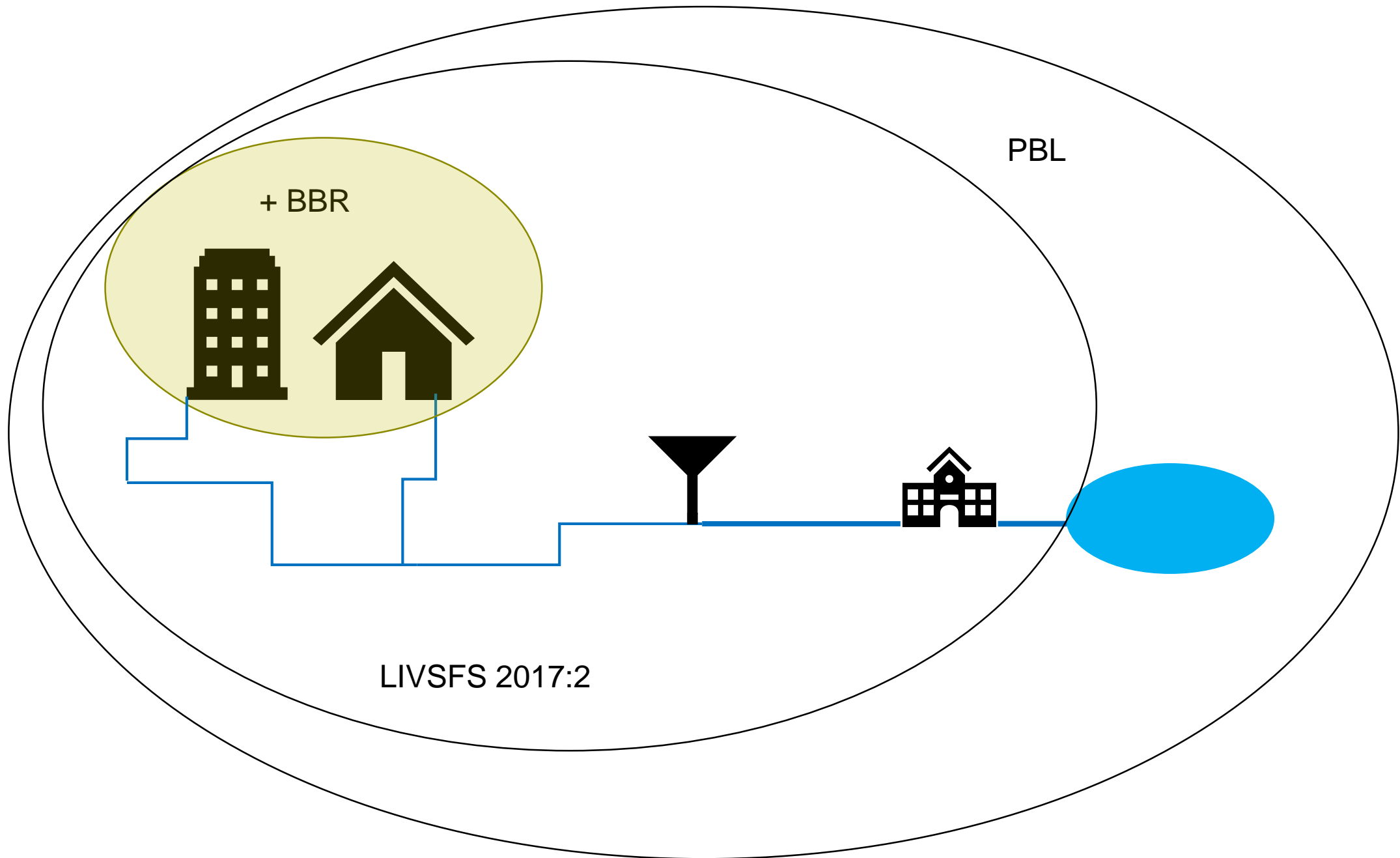
Boverket byggregler BBR (BFS 2011:6)

Gäller för installationer i byggnader och på tomter till byggnaderna

”Byggnader och deras installationer ska utformas så att **vattenkvalitet** och **hygienförhållanden** tillfredsställer allmänna **hälsokrav**”

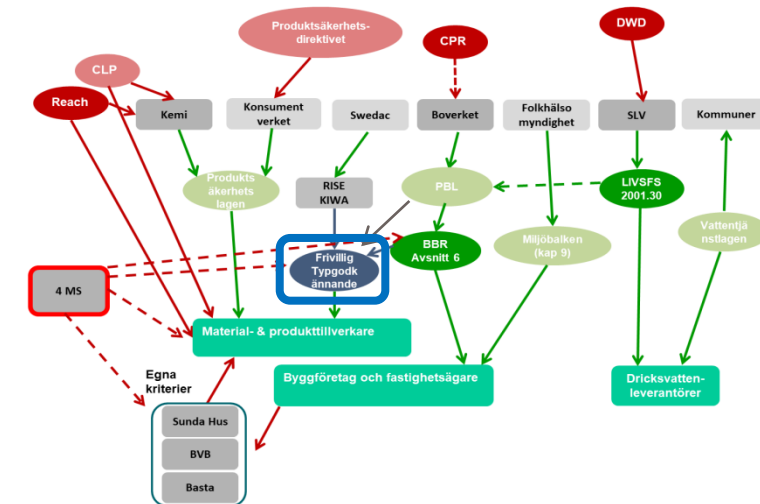
→ Explicita krav enbart för migration av bly från tappställen i allmänna råd

Vad är typgodkännande?

- Typgodkännandet är en form av produktcertifiering
- När det gäller material i kontakt med dricksvatten
 - Typgodkännande det enda alternativet för bedömning av produktegenskaper som byggherrar kan använda
 - För de mesta produkter i fastigheter, inte distributionsnätet
- Syftet med typgodkännande av produkter för användning i kontakt med dricksvatten är att sådana produkter väljs att skyddet för konsumenternas hälsa säkerställs och att kraven i tillämplig svensk och europisk lagstiftning uppfylls
- Det är frivilligt för tillverkare att låta typgodkända sina produkter
- Användning av bedömningssystem från andra länder (4MS)

Akrediterade typgodkännandeorgan för byggprodukter i Sverige är RISE och Kiwa Sverige AB

- Inom den svenska VA-branschen finns en osäkerhet om vilka certifieringar som ställer tillräckliga krav för att säkerställa att dricksvattenkvaliteten inte påverkas
- Det finns en mängd olika sätt att testa och bedöma produkter och material
- Varje kommun måste göra sin bedömning av lämpliga material och produkter

Syfte och mål med projektet

Ett tydligt, trovärdigt, transparent och tillämpat system för typgodkännande av produkter i kontakt med dricksvatten
(5T)

- Ta fram generella riktlinjer för hur certifieringsorgan för typgodkännande skall kunna ta fram specifika certifieringsregler för olika produktgrupper som VA-organisationerna har behov av att använda i sina anläggningar
- Projektet fokuserar i detta skede på de hälsomässiga aspekterna av produkter av metalliska, organiska och cementbaserade material

Genomförande

- Sammanfatta och förtydliga ramarna för typgodkännande av produkter i kontakt med dricksvatten
- Förslag att dela upp de generella riktlinjerna i en allmän del som gäller alla typer material och produkter och en materialspecifik del
- Kravnivåerna för typgodkännande får inte vara strängare än myndighetskraven (ex. urlakning av bly)

Genomförande

- Med utgångspunkt från de generella riktlinjerna tar typgodkännandeorganen fram de certifieringsregler som skall användas vid typgodkännande av produkter för användning i kontakt med dricksvatten
- Utnyttja erfarenheter som finns i andra länder för certifiering av produkter
- Det måste finnas en samsyn mellan dricksvattenproducenterna och certifieringsorganen hur de olika utländska systemen skall tolkas och värderas

Förväntningar

- Preciserade och förankrade riktlinjer för typgodkännande av produkter i kontakt med dricksvatten
- Innefattar både vattenverk och distributionsnätet
- Det allmänna riktlinjer som tas fram inom projektet kan börja arbetas in i typgodkännandeföretagets certifieringsregler under 2019

Arbets- och referensgrupp

Arbetsgruppen

Magnus Jerlmark, **KIWA**

Marcus Tillman, **RISE**

Walter Jonasson, **VAKIN**

Mats Engdahl, **Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten**

Cajsa Wahlberg, **Stockholm
Vatten och Avfall**

Dinko Lukes, **RISE**

Referensgruppen

Bertil Jönsson, **Boverket**

Agneta Tollin, **Livsmedelsverket**

Erik Gravenfors,
Kemikalieinspektionen

Representant för Svenskt Vatten

Att läsa i väntan på resultat av 5T-projektet

- SVU – Rapport – 2015-24 ”Underlag för val av material i kontakt med dricksvatten”

http://vav.griffel.net/filer/SVU-rapport_2015-24rev.pdf

- MaiD Rapport ”Material and product innovation through knowledge based standardization in drinking water sector”

<http://www.nordicinnovation.org/Global/Publications/Reports/2018/MaiD%20Final%20Report.pdf>

- 4MS initiativ

<https://www.umweltbundesamt.de/en/topics/water/drinking-water/distributing-drinking-water/approval-harmonization-4ms-initiative>

- Boverket Rapport 2016:15 ” Strategi för material i kontakt med dricksvatten”

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/strategi-for-material-i-kontakt-med-dricksvatten.pdf>

Tack!

KONTAKTUPPGIFTER

Dinko Lukes

Dinko.lukes@ri.se

RISE Research Institutes of Sweden

